

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Dit wetsvoorstel geeft uitvoering aan Verordening (EU) 2021/784 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 inzake het tegengaan van de verspreiding van terroristische online-inhoud (PbEU 2021, L172); (hierna: de verordening).¹ De verordening is van toepassing met ingang van 7 juni 2022.

Een verordening heeft rechtstreekse werking en vereist dan ook geen omzetting door de nationale wetgever. Wel is een aantal wettelijke bepalingen nodig om uitvoering te kunnen geven aan de verordening. In lijn met het staande beleid omtrent implementatie van EU-regelgeving bevat bijgaand wetsvoorstel dan ook uitsluitend de bepalingen die nodig zijn om uitvoering te kunnen geven aan de verordening. Daar waar de verordening ruimte laat voor nationale keuzes is er voor gekozen zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande praktijk.

Op de verordening zelf kan dan ook niet meer gereageerd worden. Voor de verordening golden namelijk de Europese procedures voor de totstandkoming wetgeving. De Europese Commissie heeft daar al een consultatie over gehouden.²

Voor de uitvoering van de verordening in Nederland wordt bij deze consultatie van bijgevoegde uitvoeringswet de mogelijkheid geboden om te reageren op het voorstel voor de uitvoeringswet.

2. Wie zijn betrokken?

De verordening richt zich zowel tot de lidstaten, tot de aanbieders van hostingdiensten en de aanbieders van online-inhoud, dat wil zeggen materiaal dat online geplaatst wordt en toegankelijk is binnen de Europese Unie.

3. Wat is het probleem?

De Europese Commissie heeft een Impact Assessment (hierna: IA) uitgevoerd bij de totstandkoming van de verordening, waarbij het probleem in kaart is gebracht.³

Aanbieders van hostingdiensten die op het internet actief zijn, spelen een essentiële rol in de digitale economie doordat zij ondernemingen en burgers met elkaar verbinden en het publieke debat en de verspreiding en ontvangst van informatie, meningen en ideeën faciliteren, wat een aanzienlijke bijdrage levert aan innovatie, economische groei en banencreatie in de Unie. De diensten van de aanbieders van hostingdiensten worden echter in bepaalde gevallen door derden misbruikt met als doel online illegale activiteiten uit te voeren. Bijzonder zorgwekkend is het misbruik van die diensten door terroristische groeperingen en hun aanhangers met als doel terroristische online-inhoud te verspreiden om hun boodschap uit te dragen, volgelingen te radicaliseren en te werven, en terroristische activiteiten te faciliteren en aan te sturen.

¹ Te raadplegen via: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/784/oj>

² Measures to further improve the effectiveness of the fight against illegal content online (europa.eu)

³ Impact assessment accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on preventing the dissemination of terrorist content online van 12 december 2018, SWD(2018) 408 final, te vinden via: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2018:408:FIN> alleen beschikbaar in het engels.

4. Wat is het doel?

Het doel van de verordening is bij te dragen aan de bescherming van de openbare veiligheid en tegelijk passende en solide waarborgen te bieden om de bescherming van de grondrechten te garanderen, waaronder het recht op eerbiediging van het privéleven, het recht op de bescherming van persoonsgegevens, het recht op vrijheid van meningsuiting, waaronder de vrijheid kennis te nemen en te geven van informatie, de vrijheid van ondernemerschap en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

Dit doet de verordening door uniforme regels vast te stellen om het misbruik van hostingdiensten voor de verspreiding onder het publiek van terroristische online-inhoud tegen te gaan, waaronder:

- redelijke en evenredige zorgplichten die door aanbieders van hostingdiensten moeten worden nagekomen om de verspreiding onder het publiek van terroristische inhoud via hun diensten tegen te gaan en, zo nodig, de snelle verwijdering van of de snelle blokkering van de toegang tot dergelijke inhoud te garanderen;
- de maatregelen die de lidstaten moeten invoeren, overeenkomstig het Unierecht en met passende waarborgen ter bescherming van de grondrechten, met name de vrijheid van meningsuiting en van informatie in een open en democratische samenleving, teneinde:
 - o terroristische inhoud te identificeren en de snelle verwijdering ervan door aanbieders van hostingdiensten te garanderen, en
 - o de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, aanbieders van hostingdiensten en, waar passend, Europol, te faciliteren.

Het doel van het voorstel voor een Uitvoeringswet van deze verordening, is om de verplichtingen die de verordening oplegt zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Voor het voorstel voor de Uitvoeringswet TOI-verordening, geldt dat deze noodzakelijk is om de verordening in Nederland te kunnen uitvoeren. De verordening zelf is noodzakelijk om de verspreiding van terroristische inhoud online tegen te gaan.

6. Wat is het beste instrument?

Om de verordening te kunnen uitvoeren is wetgeving nodig. In het voorstel wordt onder meer geregeld welke overheidsinstantie de bepalingen van de verordening gaat uitvoeren die de verordening neerlegt bij de door de lidstaat aangewezen bevoegde autoriteit. Ook regelt het voorstel welke sancties er opgelegd kunnen worden door deze autoriteit, indien de verplichtingen uit de verordening niet worden nagekomen.

Er is voor gekozen deze taken te beleggen bij een nieuw zelfstandig bestuursorgaan (hierna: zbo) omdat de uitvoering van de verordening ook raakt aan de vrijheid van meningsuiting. Daarbij past het op afstand plaatsen van de minister van Justitie en Veiligheid van de organisatie die deze taken uitvoert. Een zelfstandig bestuursorgaan is in zijn taakuitoefening niet hiërarchisch ondergeschikt aan enige politieke ambtsdrager, zodat onafhankelijke oordeelsvorming is geborgd. Daarnaast zijn er ook nog aanvullende maatregelen genomen ten aanzien van de onafhankelijkheid van het nieuwe zbo, door bepaalde onderdelen van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen uit te schakelen. Dit zbo wordt voor Nederland de bevoegde autoriteit. Voor dit zbo wordt nog een passende naam gezocht. Voorlopig wordt deze aangeduid als 'Autoriteit'.

Deze Autoriteit zal naast de TOI-verordening zich ook gaan bezighouden met het verwijderen van kinderpornografisch online materiaal. Het wetvoorstel dat dit mogelijk maakt is reeds in consultatie geweest. Daarover kunt u hier teruglezen:

<https://internetconsultatie.nl/autoriteitkp>

Beide wetvoorstellen zullen in het verdere traject goed op elkaar worden afgestemd.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De gevolgen betreffen verschillende groepen.

De verordening raakt ten eerste aanbieders van hostingdiensten en de aanbieders van online inhoud. Aanbieders van hostingdiensten zullen in hun algemene voorwaarden hun beleid moeten vastleggen voor het tegengaan van de verspreiding van terroristische inhoud via hun diensten. Indien zij zijn blootgesteld aan terroristische online-inhoud gelden er specifieke maatregelen die zij moeten nemen om deze blootstelling tegen te gaan. De keuze ten aanzien van de te treffen maatregelen blijft bij de aanbieder. Daarnaast kan het zijn dat een aanbieder van hostingdiensten een verwijderbevel ontvangt van de Autoriteit of van een bevoegde autoriteit van een andere EU-lidstaat op basis waarvan terroristische inhoud binnen een uur verwijderd moet worden, tenzij de aanbieder dit niet kan uitvoeren vanwege objectief te rechtvaardigen technische of operationele redenen. In dat geval laat hij dit zonder onnodige vertraging weten aan de betreffende bevoegde autoriteit. Voor alle aanbieders van hostingdiensten geldt dat zij een contactpunt moeten aanwijzen of oprichten voor de ontvangst en snelle behandeling van verwijderingsbevelen. De gevolgen voor de overheid zijn met name het aanwijzen en inrichten van een bevoegde instantie en het verzekeren van de uitvoering van de verordening door bijvoorbeeld te voorzien in sanctionering. Het bijgevoegde voorstel regelt dit. De memorie van toelichting bevat een meer uitgebreide beschrijving van de verplichtingen op grond van de verordening.